

В. Б. Любченко

Подільське церковне історико-археологічне товариство

ПОДІЛЬСЬКЕ ЦЕРКОВНЕ ІСТОРИКО-АРХЕОЛОГІЧНЕ ТОВАРИСТВО —

церковно-наукова інституція. Заснована 1865 при єпархіальному управлінні на базі Кам'янець-Подільської духовної семінарії (нині Хмельницька обл.), об'єднувала істориків і краєзнавців. До 1890 діяло як Комітет для історико-статистичного опису Подільської єпархії, згодом до 1903 — як Подільський єпархіальний історико-статистичний комітет. Від 1890 при ньому функціонувало давньосховище (історико-етнографічний музей), етнографічна колекція якого 1909 нараховувала понад 7,6 тис. одиниць зберігання. Завдяки зусиллям членів товариства наприкінці 19 — на початку 20 ст. зібрано і збережено для історії унікальну колекцію метричних книг церков Поділля 18 — початку 19 ст. (понад 1,5 тис. одиниць зберігання). 1876—1916 видавали «Труды...» товариства (вип. 1—12, за редакцією *М. Яворовського* та *Ю. Сіцінського*), у яких вміщували документи й наукові дослідження з історії православної та унійної Церков на Поділлі, історії цехів, історико-статистичні описи церковних парафій (1901 у вип. 9 завершено більш ніж 3-річну працю членів товариства з укладання надзвичайно цінних у краєзнавчому ракурсі описів усіх парафій Подільської губ.) тощо. Серед активних членів — П. Вікул, М. Доронович, [О. Неселовський](#), [М. Орловський](#), *О. Прусевич*, М. Симашкевич, Ю. Сіцінський, М. Яворовський. 1920 товариство припинило діяльність.

Рекомендована література

1. Отчет Подольского епархиального историко-статистического комитета и состоящих при нем древнехранилища и епархиальной библиотеки за 1897—1900 гг. 1901;
2. Отчет Подольского епархиального историко-статистического комитета за 1901 г. 1902;
3. Баженов Л. В. Поділля в працях дослідників і краєзнавців XIX—XX ст. 1993 (усі — Кам'янець-Подільський).

Бібліографічний опис:

Подільське церковне історико-археологічне товариство / В. Б. Любченко//
Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І.
Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних
досліджень НАН України, 2025. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-890215>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України
([докладніше](#)).